

Uppföljning av hantering av nationella prov, läsåret 2018/19

EN ENKÄTSTUDIE TILL REKTORER

Dokumentdatum: 2019-09-03
Diarienummer: 5.1.3-2019:731

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Inledning.....	4
Genomförande.....	5
Skolverkets information om säker hantering av nationella prov.....	6
Sammanfattning	6
Många rektorer fick information om de nya reglerna för hantering av proven från Skolverket	6
Informationen om de nya reglerna för säker hantering av nationella prov har varit tydlig.....	7
Få har frågor om hanteringen av nationella prov och de som har det får svar ...	8
Sju av tio rektorer tycker att Skolverkets kommunikation när prov har spridits var tydlig.....	10
Nya regler för säker hantering av nationella prov	11
Sammanfattning	11
Skolverkets nya regler för hantering av proven är ett stöd för många.....	11
De flesta rektorer uppger att provens förslutning öppnades på provdagens morgon	14
De nationella proven påbörjades oftast klockan 09.00 på provdagen	16
Rektorer har blandade erfarenheter kring utskicket av bedömningsanvisningar	16
Erfarenheter av att skriva nationella prov på dator eller annan digital enhet.....	20
Sammanfattning	20
Vanligast att eleverna skrev uppsatserna på en dator	20
Fyra av fem använde ett digitalt provverktyg vid genomförandet.....	22
Rektorerna svarar att det fungerade bra att använda ett digitalt provverktyg.....	24
De som inte använde ett digitalt provverktyg.....	26
Skolenheters förberedelser inför digitala nationella prov	27
Sammanfattning	27
Fyra av fem rektorer har tagit del av informationen om tekniska förberedelser	27
Många skolenheter har skoladministrativa system	28
Många skolenheter har digitala elev- och personalregister.....	29
Över hälften av rektorerna känner inte till om de är anslutna till en identitetsfederation	31

Sammanfattning

I denna rapport redovisas en enkätstudie som följer upp hanteringen av nationella prov efter de förändringar som Skolverket har genomfört för att motverka att prov sprids innan provtillfället. Enkäten riktade sig till rektorer för att fånga den samlade bilden av skolenheternas erfarenheter av hanteringen. I enkäten inkluderades också några frågor om skolenheternas erfarenheter av att skriva uppsatser på dator eller annan digital enhet, samt frågor om förberedelser inför digitala nationella prov.

Resultaten baseras på svar från ungefär två tredjedelar av de rektorer som beställt nationella prov för årskurs 9, för gymnasieskolan eller för den kommunala vuxenutbildningen (de som beställt prov på gymnasial nivå). Generellt sett är skillnaderna i enkätsvaren mellan skolformerna små, med vissa undantag för den kommunala vuxenutbildningen som delvis har en annan hantering av nationella prov.

Skolverkets information om hanteringen uppfattas som tydlig

Rektorerna uppfattar att Skolverkets information om de nya rutinerna för hantering av nationella prov är tydlig. Få rektorer har kontaktat Skolverket med frågor om hanteringen, och de flesta som har haft frågor har fått svar.

Vi ser även att Skolverkets kommunikation när proven spridits under våren 2019 har uppfattats som tydlig av en majoritet av rektorerna. Utifrån resultaten kan det ändå finnas anledning för Skolverket att se över om kommunikationen om spridning kan förbättras och komma ut via fler kanaler.

Fyra av fem svarar att de nya rutinerna har varit ett stöd

Enkätsvaren visar att Skolverkets nya regler för hantering av nationella prov har varit ett stöd i arbetet på många skolenheter. De flesta rektorer uppger att de öppnade förslutningen till de nationella proven på provdagens morgon och att proven påbörjades klockan 09.00. Rektorerna har blandade erfarenheter kring utskicket av bedömningsanvisningar men många svarar att dessa levererades samma dag som provet eller dagarna efter genomfört prov och få svarar att de *inte* levererades i tid för bedömningstillfället.

Det vanligaste var att eleverna skrev uppsatserna på dator

När det gäller skolenheternas erfarenheter av att skriva uppsatser på dator eller annan digital enhet svarar rektorerna att det vanligaste var att elever i årskurs 9 och på gymnasial nivå skrev uppsatserna i engelska och svenska/svenska som andraspråk på en dator.

Fyra av fem rektorer uppger att eleverna skrev uppsatserna i ett digitalt provverktyg och generellt har användandet av digitala provverktyg fungerat bra.

Skolenheterna har kommit olika långt i sina förberedelser inför digitala nationella prov

I enkäten ställdes också några frågor om skolenheternas förberedelser inför digitala nationella prov. Fyra av fem rektorer svarar att de har tagit del av Skolverkets information om tekniska förberedelser. De flesta rektorer som besvarat enkäten uppger att de har skoladministrativa system och digitala elev- och personalregister. För att kunna genomföra digitala nationella prov behöver alla deltagande skolenheter vara anslutna till en identitetsfederation. Få rektorer uppger att de är anslutna och majoriteten svarar att de inte vet.

Inledning

I denna rapport redovisas en enkätstudie genomförd 2019 som följer upp hanteringen av nationella prov efter de förändringar som Skolverket har genomfört för att motverka att prov sprids innan provtillfället.

Bakgrunden till studien är en del i ett längre arbete som syftar till att minska spridningen. Sommaren 2018 genomfördes en enkätstudie till rektorer med årskurs 9 och i gymnasieskolan som beställt nationella prov till våren 2018 för att ta del av deras erfarenheter. Svarsfrekvensen var 40 procent.

Resultaten från enkätstudien 2018 visade bland annat att rektorerna ansåg att risken för spridning av nationella prov och bedömningsanvisningar var störst vid leveransen till skolenheten. Rektorerna ansåg också att det förekom en risk när bedömningsanvisningarna delades ut till lärare för bedömning samt att risken för spridning av bedömningsanvisningarna kunde minskas om dessa levererades efter genomfört prov.¹

Resultaten från enkätstudien 2018 har bidragit till Skolverkets arbete med nya regler för säker hantering av nationella prov. Reglerna gäller från läsåret 2018/19.

I denna enkätstudie följer vi upp några av de åtgärder som Skolverket har vidtagit för att motverka att prov sprids innan provtillfället, exempelvis:

- Tydligare information om regler och instruktioner för hur proven ska hanteras.
- Checklista för att förhindra spridning av nationella prov.
- Senare utskick av prov och bedömningsanvisningar.
- Regler om att provens förslutning får öppnas tidigast på provdagens morgon.
- Regler om att proven ska påbörjas klockan 09.00 på provdagens morgon.

Enkätstudien är inte en effektutvärdering och kan inte säga något om hur förändringarna har påverkat spridning av nationella prov. Resultaten kan dock bidra till Skolverkets fortsatta arbete med säker hantering av nationella prov.

Nytt för enkäten 2019 är att den också skickades till rektorer för den kommunala vuxenutbildningen samt att den innehöll frågor om skolenheters förberedelser inför digitala nationella prov.

---

¹ Skolverket (2018). *Erfarenheter av spridningen av de nationella proven*. Dnr 2018:1148.

Genomförande

Enkäter skickades till samtliga rektorer som beställt nationella prov för årskurs 9, för gymnasieskolan eller för den kommunala vuxenutbildningen (de som beställt prov på gymnasial nivå) läsåret 2018/19. Totalt svarade nära 2 av 3 rektorer på enkäten. Resultaten redovisas i procent, avrundade till närmaste heltal. Vid varje diagram anges också antalet svaranden.

I tabell 1 ser vi att svarsfrekvensen hos rektorerna ligger på liknande nivåer oavsett skolform, drygt 60 procent. Svarsfördelningen är proportionellt fördelad i relation till antalet utskick.

Tabell 1. Antal svar efter skolform.

	Antal utskick	Antal svar	Svarsfrekvens
Rektorer med årskurs 9	1 688	1 106	66%
Rektorer i gymnasieskolan	1 138	707	62%
Rektorer i den kommunala vuxenutbildningen	301	190	63%
Totalt	3 127	2 003	64%

Tabell 2 visar svaren från rektorer med årskurs 9 och i gymnasieskolan uppdelat efter huvudman. Här syns att rektorer har liknande svarsfrekvens oavsett huvudman och inte heller här svarar någon rektorsgrupp mer än någon annan.

Tabell 2. Antal svar från rektorer med årskurs 9 och i gymnasieskolan fördelade efter huvudmannatyp.²

	Antal utskick	Antal svar	Svarsfrekvens
Rektorer med kommunal huvudman	1 804	1 151	64%
Rektorer med enskild huvudman	954	623	65%
Totalt	2 758	1 774	64%

En analys av bortfallet, utifrån huvudman och skolform, visar inget som avviker från mönstret hos de som svarat. Ingen grupp rektorer, vare sig bland skolformer eller huvudmän, sticker ut.

Rapporten har sammanställts av Katja Hatschek, Linda Jervik Steen och Cecilia Stenman.

² Eftersom den kommunala vuxenutbildningen nästan enbart har kommunala huvudmän så ingår de inte i Tabell 2.

Skolverkets information om säker hantering av nationella prov

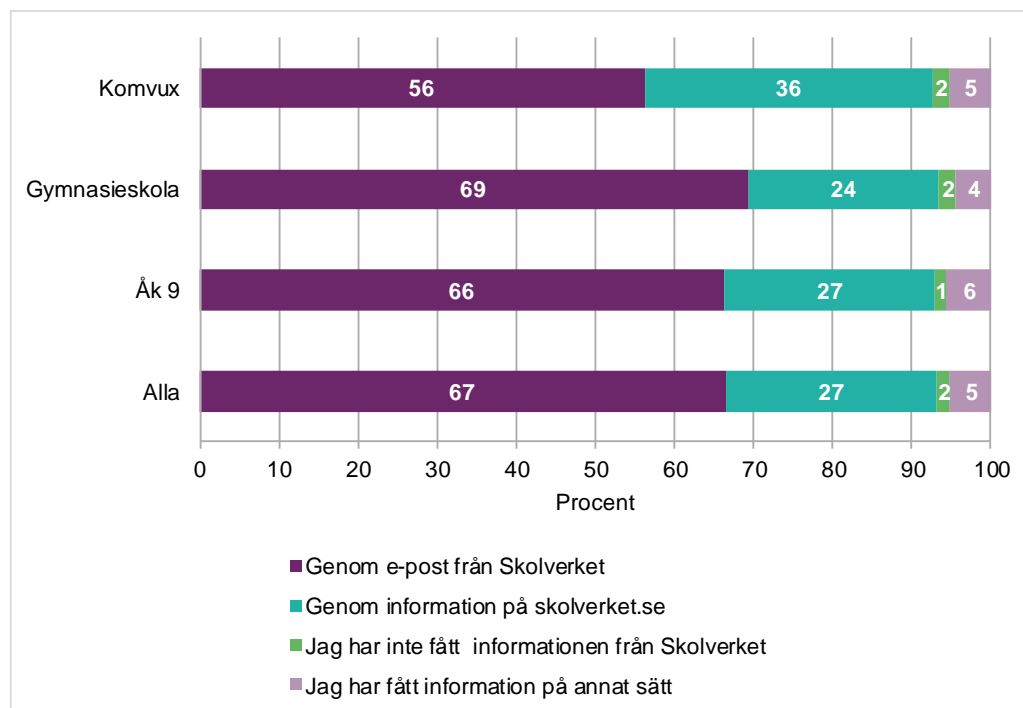
Sammanfattning

- Rektorererna uppfattar att Skolverkets information om de nya rutinerna för hantering av nationella prov är tydlig.
- Få rektorer uppger att de har haft frågor till Skolverket om hanteringen av nationella prov, och de flesta som har haft frågor har fått svar.
- Skolverkets kommunikation när proven spridits inför eller vid provdatum under våren 2019 har uppfattats som tydlig av en majoritet av rektorererna.

Många rektorer fick information om de nya reglerna för hantering av proven från Skolverket

Inför de nationella proven läsåret 2018/19 tog Skolverket fram nya regler för säker hantering av proven. Ungefär två tredjedelar av rektorererna uppger att de tagit del av informationen via e-post och knappt en tredjedel att de tagit del av informationen via skolverket.se.

Diagram 1. Hur har du fått information om Skolverkets nya regler för säker hantering av nationella prov? (n=2 003, n åk 9=1 106, n gy=707, n komvux=190)

Det finns inga större skillnader i svaren mellan skolformerna. Det är fler rektorer i den kommunala vuxenutbildningen som uppger att de fått informationen om de nya reglerna via skolverket.se än via e-post. Ungefär 5 procent av de svarande rektorererna uppger att de fått informationen på annat sätt. Det vanligaste sättet att

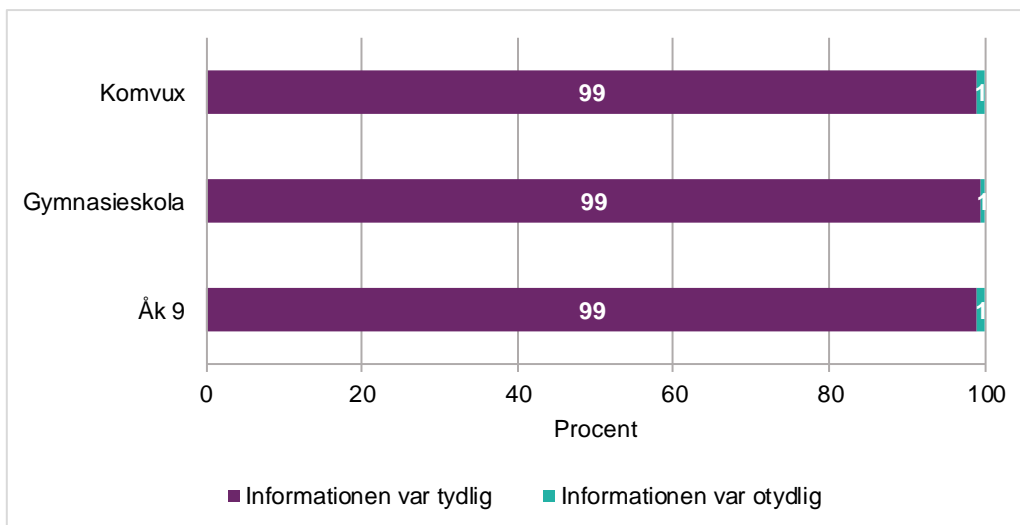

ha fått informationen *på annat sätt* är genom brev, men det förekommer också att rektorer svarar att de fått informationen via utskicket av nationella prov eller från huvudmannen.

Informationen om de nya reglerna för säker hantering av nationella prov har varit tydlig

De rektorer som har nåtts av Skolverkets information om de nya reglerna för säker hantering av nationella prov tycker att den har varit tydlig. Det finns ingen skillnad mellan skolformerna i denna fråga.

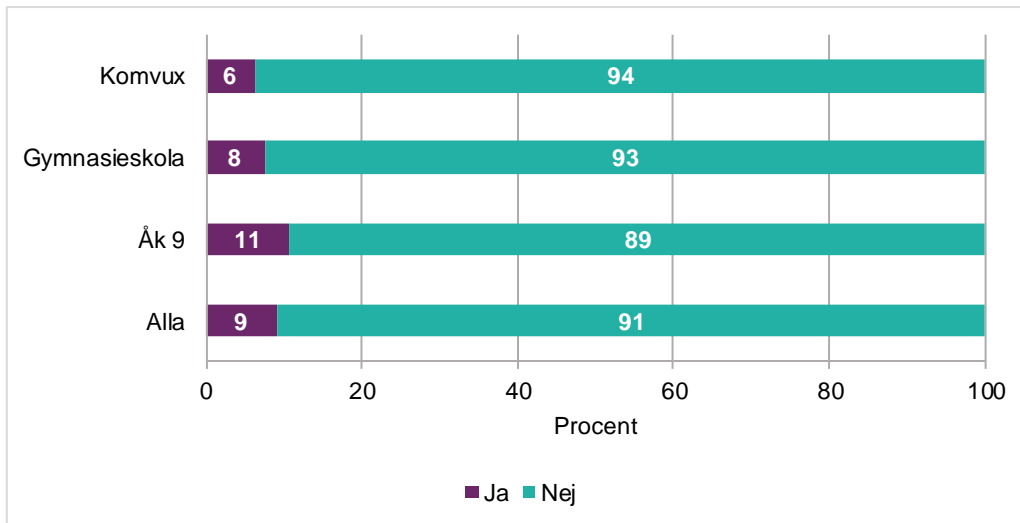
Diagram 2. Hur uppfattar du informationen om Skolverkets nya regler för säker hantering av nationella prov? (n=1 852, n åk 9=1 018, n gy=658, n komvux=176)

Få har frågor om hanteringen av nationella prov och de som har det får svar

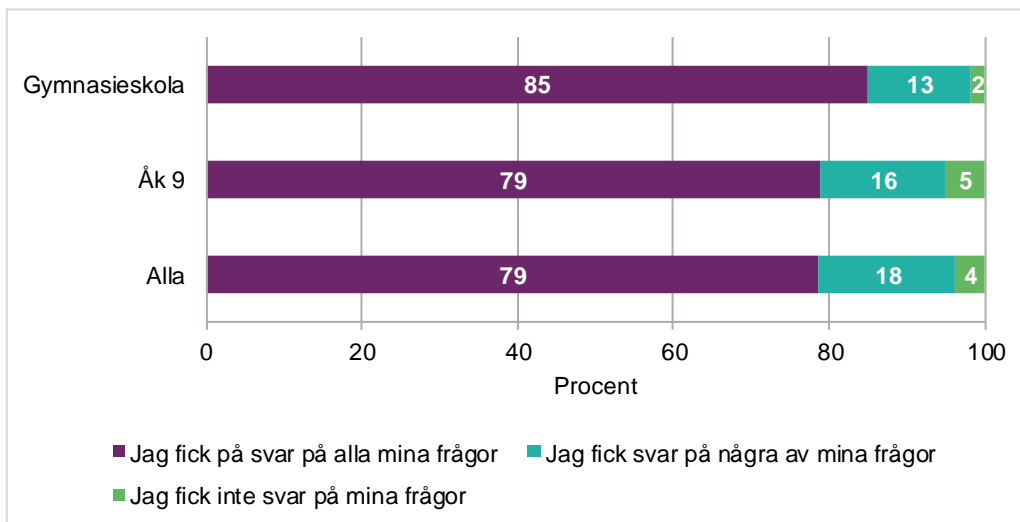
Omkring en av tio rektorer har kontaktat Skolverket med frågor om hanteringen av nationella prov. Diagram 3 visar att det är något vanligare att rektorer i årskurs 9 kontaktar Skolverket med frågor jämfört med övriga skolformer.

Diagram 3. Har du kontaktat Skolverket med frågor om hanteringen av nationella prov? (n=2 003, n åk 9=1 106, n gy=707, n komvux=190)

I diagram 4 ser vi att de flesta rektorer som har kontaktat Skolverket med frågor om hanteringen av nationella prov uppger att de fick svar på alla eller några av sina frågor.

Diagram 4. Fick du svar från Skolverket på dina frågor om hanteringen av nationella prov? (n=183, n åk 9=118, n gy=53)³

Omkring hälften av de rektorer som ger exempel på vilka frågor de *inte* fick svar på, uppger att det var frågor om leverans av prov och bedömningsanvisningar eller frågor om ersättningsprov.

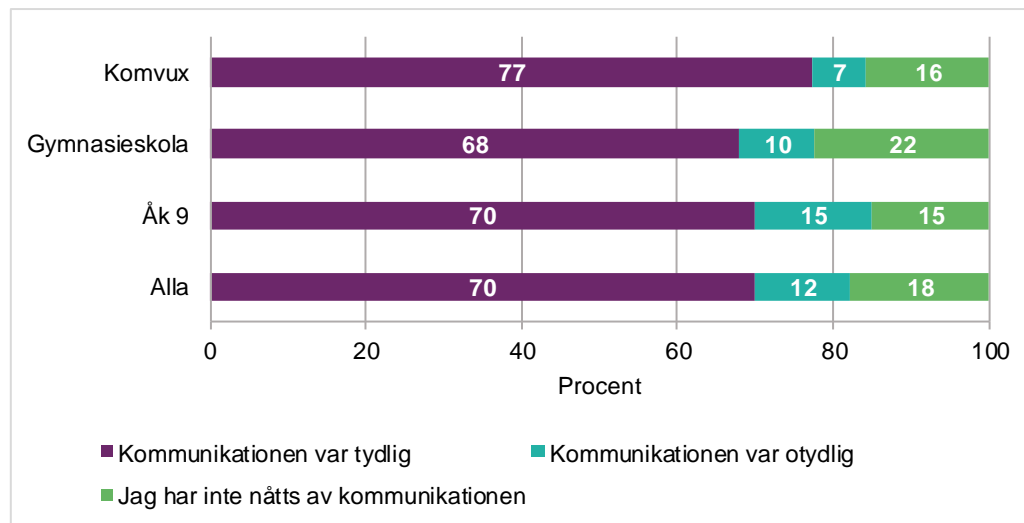
---

³ Svaren från rektorer i den kommunala vuxenutbildningen särredovisas inte på grund av få svarande. De ingår dock i stapeln för alla skolformer.

Sju av tio rektorer tycker att Skolverkets kommunikation när prov har spridits var tydlig

Under våren 2019 fick Skolverket färre rapporter om att nationella prov hade spridits än under våren 2018, dock har spridning förekommit. I diagram 5 kan vi se att sju av tio rektorer tycker att Skolverkets kommunikation vid spridning av nationella prov var tydlig.

Diagram 5. Hur upplevde du Skolverkets kommunikation vid de tillfällen då nationella prov läckte under våren 2019? (n=2 003, n åk 9=1 106, n gy=707, n komvux=190)

De rektorer som svarar att Skolverkets kommunikation var otydlig har fått förklara vad de upplever som otydligt. Flera uppger att det är ett problem att informationen kommer sent eller tätt in på starttiden för provet. Flera svarar att de önskar direkt information via e-post eller sms från Skolverket vid spridning av proven. Något färre rektorer svarar att informationen från Skolverket på olika sätt var otillräcklig och ungefär lika många svarar mer specifikt att de önskar tydligare information om ersättningsprov skulle användas eller inte. Några svarar att Skolverket borde kommunicera på fler sätt än via hemsidan när prov har spridits.

Nära var femte rektor uppger att de inte nåtts av kommunikationen. Utifrån resultaten kan det finnas anledning för Skolverket att se över om kommunikationen kan förbättras och komma ut via fler kanaler.

Nya regler för säker hantering av nationella prov

Sammanfattning

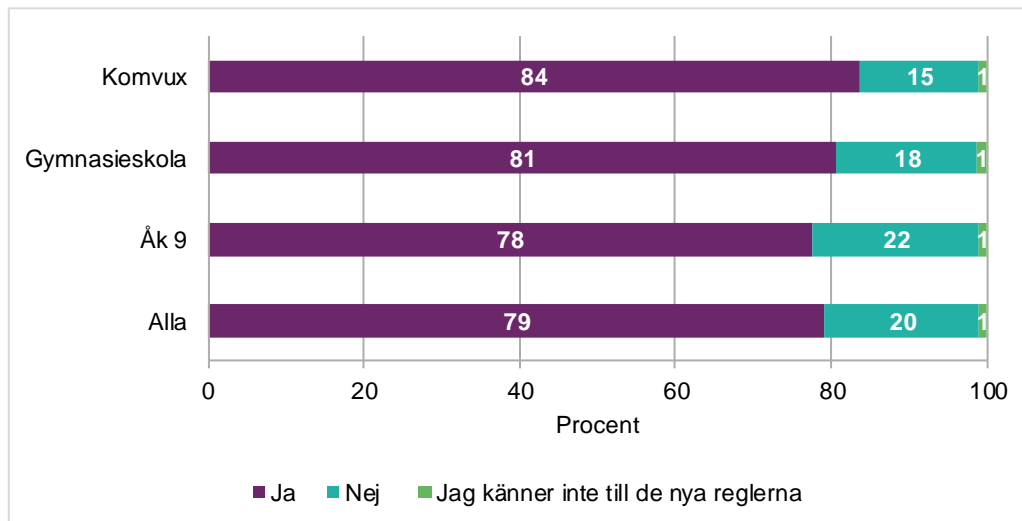
- Skolverkets nya regler för hantering av nationella prov har varit ett stöd i arbetet på många skolenheter.
- De flesta rektorer uppger att skolenheten öppnade förslutningen till de nationella proven på provdagens morgon och att proven påbörjades klockan 09.00.
- Rektorererna har blandade erfarenheter kring utskicket av bedömningsanvisningar men många svarar att dessa levererades samma dag som provet eller dagarna efter genomfört prov och få svarar att de *inte* levererades i tid för bedömningstillfället.

Skolverkets nya regler för hantering av proven är ett stöd för många

I 2018 års enkätstudie svarade 22 procent av rektorerna att de trodde ökad och förtydligad information till skolenheter och huvudmän skulle kunna bidra till minskad spridning av de nationella proven.⁴

Skolverket har inför läsåret 2018/19 tagit fram nya regler för hantering av nationella prov som stöd till skolenheter i arbetet med att förhindra spridningen. Ungefär fyra av fem rektorer som besvarat enkäten tycker att Skolverkets nya regler för hantering av nationella prov har varit ett stöd i arbetet på skolenheten.

Diagram 6. Har Skolverkets nya regler för hantering av nationella prov varit ett stöd på din skolenhet? (n=1 993, n åk 9=1 100, n gy=704, n komvux=189)

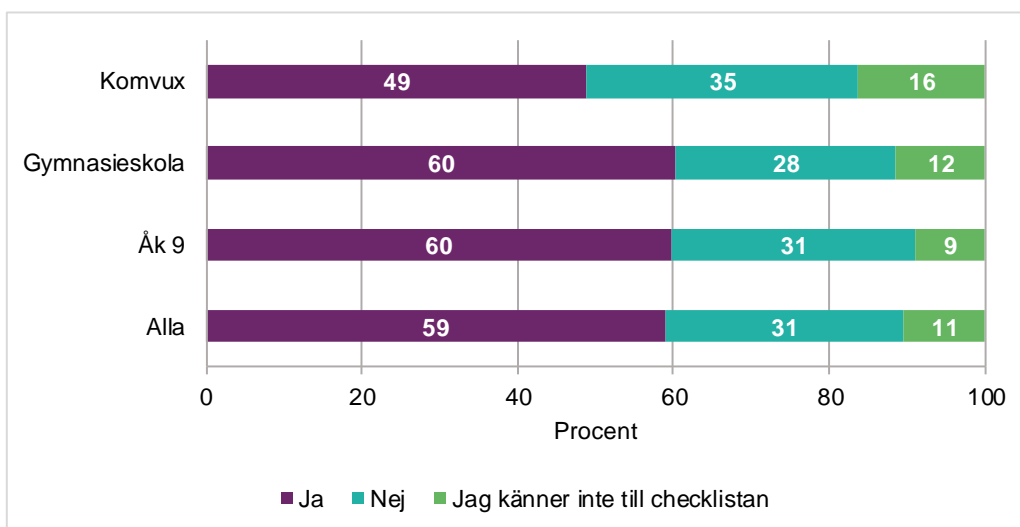
För att förenkla för skolenheter att följa reglerna för hantering av nationella prov har Skolverket tagit fram en checklista för skolenheterna. Checklistan är på en sida

⁴ Skolverket (2018). *Erfarenheter av spridningen av de nationella proven*. Dnr 2018:1148.

och innehåller punkter för hantering av proven före, under och efter genomförandet av proven.

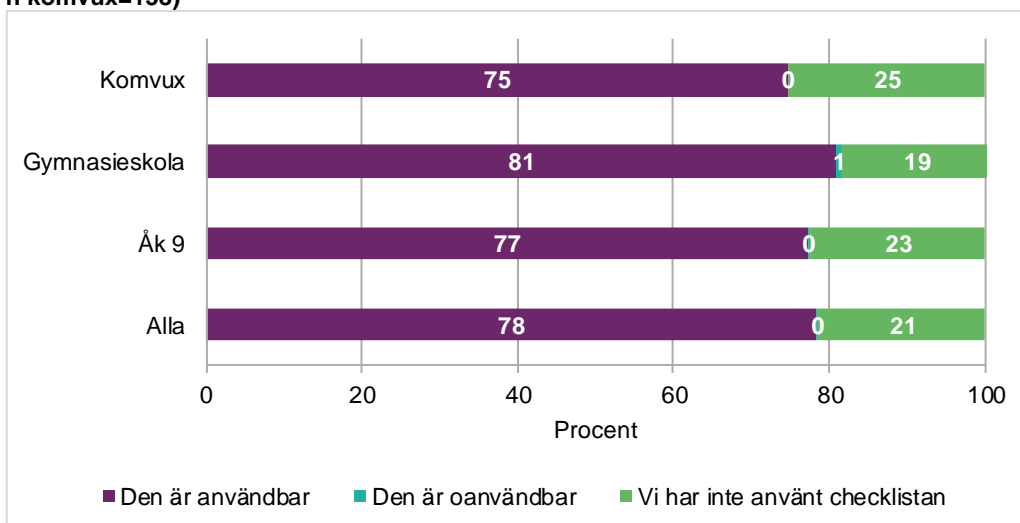
Nära sex av tio rektorer uppger i enkäten att de använt checklistan på sin skolenhet. Det är färre rektorer i den kommunala vuxenutbildningen som uppger att de använt checklistan jämfört med rektorer med årskurs 9 och i gymnasieskolan. Det framgår inte av enkätsvaren varför en lägre andel av rektorerna i den kommunala vuxenutbildningen svarar att de använder checklistan, men det kan bero på att den kommunala vuxenutbildningen till viss del har en annan hantering av proven.

Diagram 7. Har ni använt checklistan på din skolenhet? (n=2 003, n åk 9=1 106, n gy=707, n komvux=190)

Nära fyra av fem rektorer svarar att checklistan har varit användbar. Det är inga större skillnader mellan skolformerna.

Diagram 8. Vad tycker du om Skolverkets checklista? (n=1 778, n åk 9=996, n gy=624, n komvux=158)

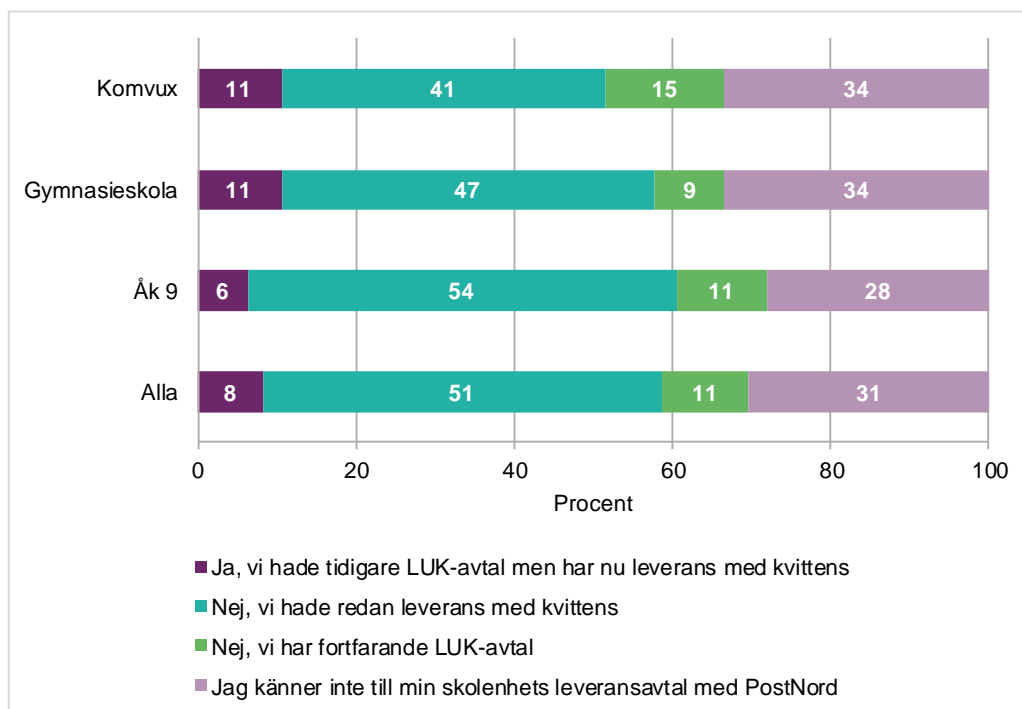

De flesta rektorer som *inte* har använt checklistan uppger att det beror på att de redan har fungerande rutiner för hantering av proven. Vissa nämner specifikt att de är rektorer för en liten skolenhet och att organisationen där fungerar bra. Några rektorer svarar att de inte kände till checklistan.

I 2018 års enkätstudie identifierades avtal med leverans utan kvittens (LUK-avtal) med PostNord som en möjlig risk för spridning av nationella prov. Inför läsåret 2018/19 har Skolverket rekommenderat skolenheter att ändra sina leveransavtal från LUK-avtal till leverans med kvittens.

Enligt rektorerna som har besvarat enkäten 2019 är det vanligast att skolenheterna har avtalad leverans med kvittens med PostNord. Det är en större andel av rektorerna i gymnasieskolan och i den kommunala vuxenutbildningen som uppger att de ändrat sitt leveransavtal, från ett LUK-avtal till leverans med kvittens, jämfört med rektorerna med årskurs 9. Knappt en tredjedel av rektorerna uppger att de inte vet vilken typ av leveransavtal de har med PostNord. För gymnasieskolan och årskurs 9 är det framförallt rektorer på skolenheter med kommunal huvudman som svarar att de inte känner till leveransavtalet. Vissa kommuner har en central, gemensam posthantering vilket skulle kunna vara en förklaring, men det framgår inte av enkätsvaren.

Diagram 9. Har din skolenhet ändrat sitt avtal med PostNord? (n=1 990, n åk 9=1 101, n gy=701, n komvux=188)

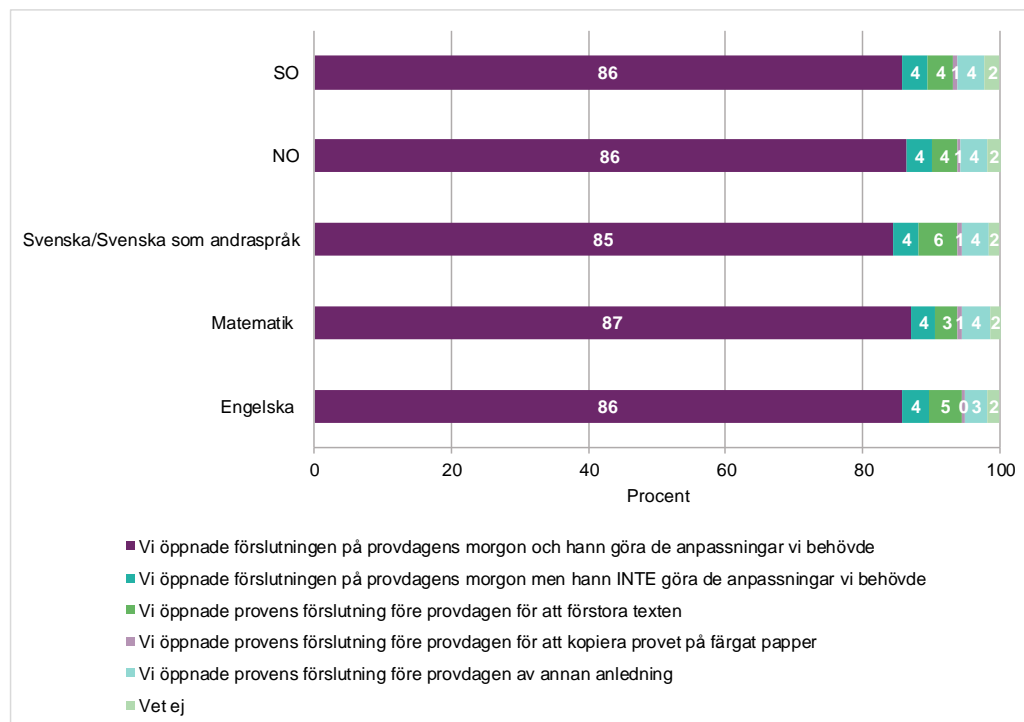
De flesta rektorer uppger att provens förslutning öppnades på provdagens morgon

I 2018 års enkätstudie uppgav 30 procent av rektorerna som besvarade enkäten att de trodde att en tydligare reglering av vilka särskilda anpassningar som motiverar att proven öppnas före provdagen kan bidra till att minska risken för spridning.

Nytt för de nationella proven läsåret 2018/19 är att provens förslutning inte får öppnas före provdagens morgon. Förslutningen får öppnas dagen innan för särskilda anpassningar som att förstora texten eller kopiera provet på färgat papper.

I diagram 10 och 11 kan vi se att det enligt rektorer med årskurs 9 och i gymnasieskolan är vanligast att provens förslutning öppnades på provdagens morgon.⁵

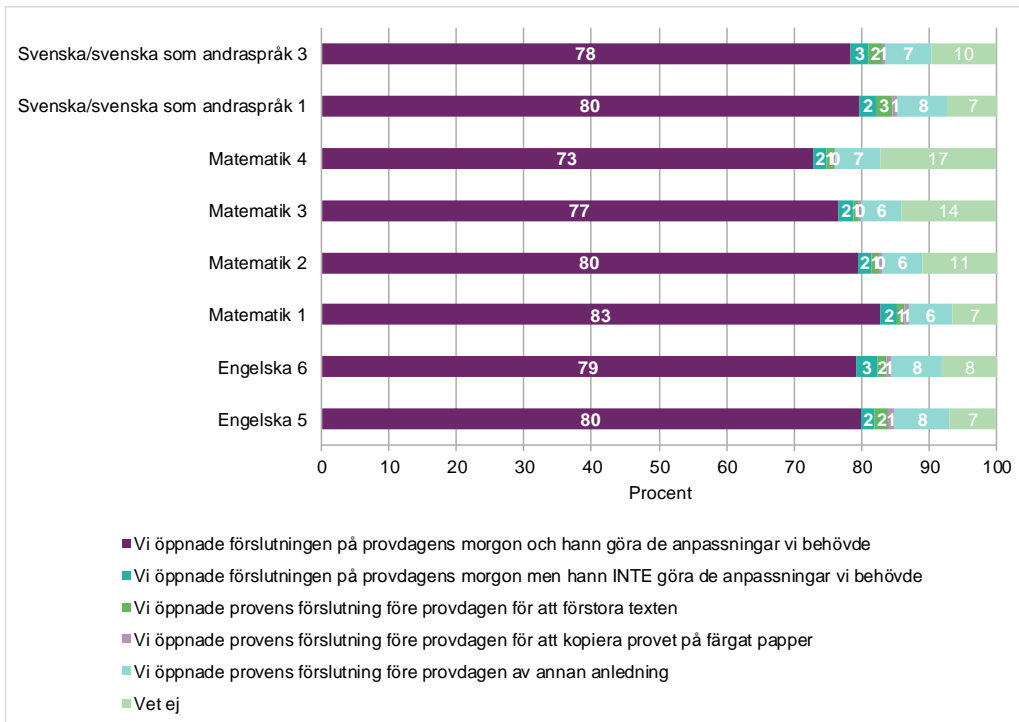
Diagram 10. När öppnade ni förslutningen till de nationella proven på din skolenhet? Årskurs 9 (n eng=1 094, n ma=1 089, n sv/sva=1 094, n no=1 089, n so=1 082)

⁵ Den kommunala vuxenutbildningen redovisas inte här eftersom de genomför de nationella proven vid fler tillfällen under året och har en annan hantering.

**Diagram 11. När öppnade ni förslutningen till de nationella proven på din skolenhet?
Gymnasieskolor (n eng5=658, n eng 6=620, n ma1=659, n ma2=555, n ma3=509,
n ma 4=476, n sv/sva 1=629, sv/sva 3=565)**

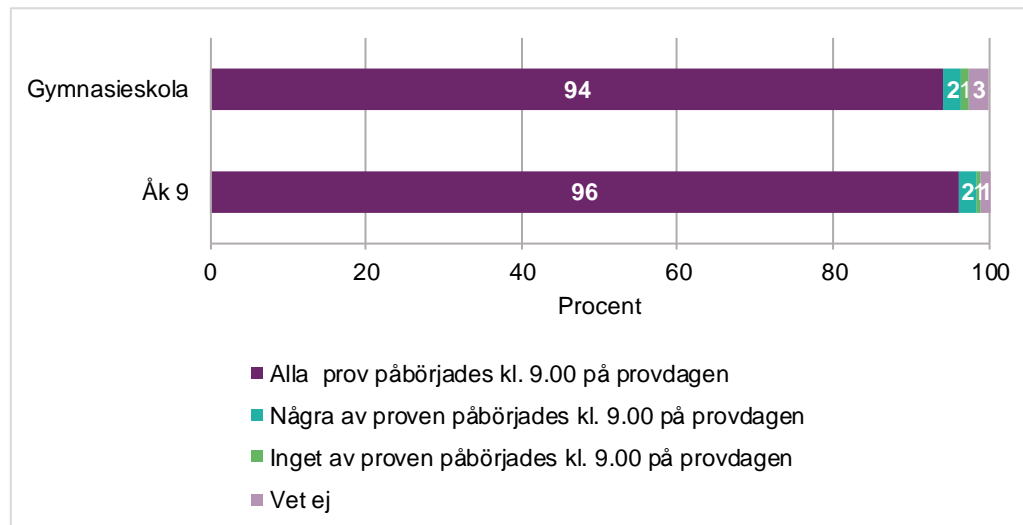

Rektorer som har svarat att de öppnade provens förslutning dagen före provdagen av *annan anledning* uppger att det var för att sortera proven, göra anpassningar till elever med särskilda behov, för anpassningar till provverktyget eller för att kontrollera att rätt prov och rätt antal prov levererats. Det är likartat mönster mellan skolformerna i vilka skäl de anger till att öppna förslutningen tidigare än på provdagens morgon.

De nationella proven påbörjades oftast klockan 09.00 på provdagen

Från och med vårterminen 2019 ska de nationella proven i årskurs 9 och på gymnasial nivå starta klockan 09.00 på provdagen. Nästan alla rektorer med årskurs 9 och i gymnasieskolan som har besvarat enkäten uppger att de nationella proven på deras skolenhet påbörjades klockan 09.00 på provdagen.

Diagram 12. När påbörjade ni de nationella proven på din skolenhet? (n åk 9=1 106, n gy=707)

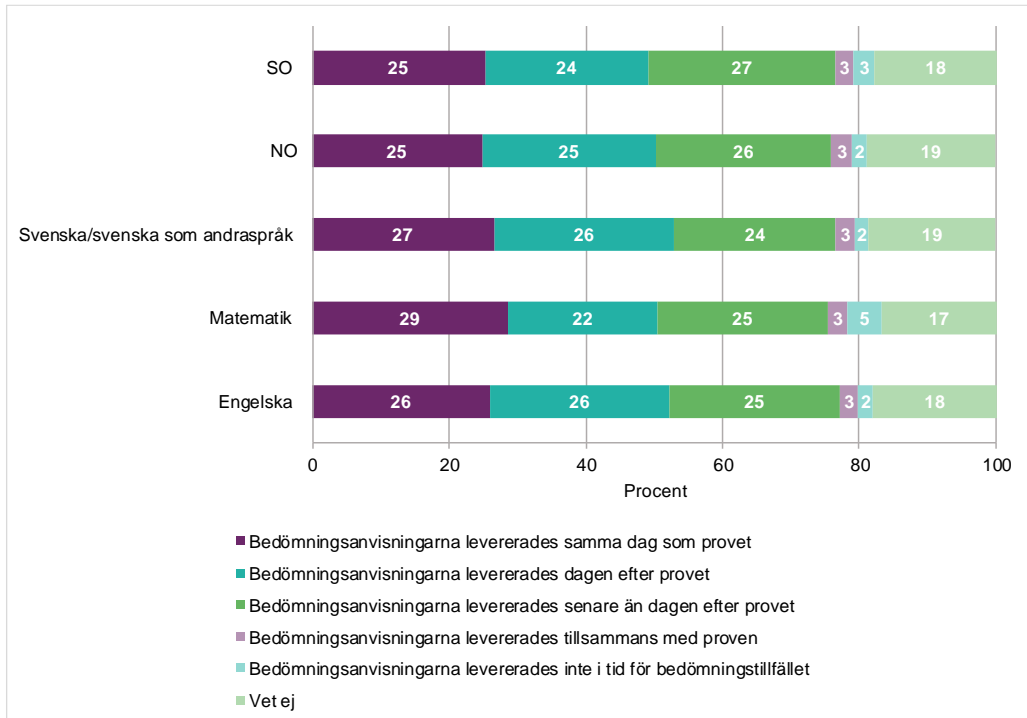
De flesta rektorer som uppger att några eller alla prov påbörjades en annan tid än klockan 09.00 på provdagen svarar att det berodde på schemat (exempelvis skoldagens början, lunch eller lokaltillgång) och/eller förlängd skrivtid.

Rektorer har blandade erfarenheter kring utskicket av bedömningsanvisningar

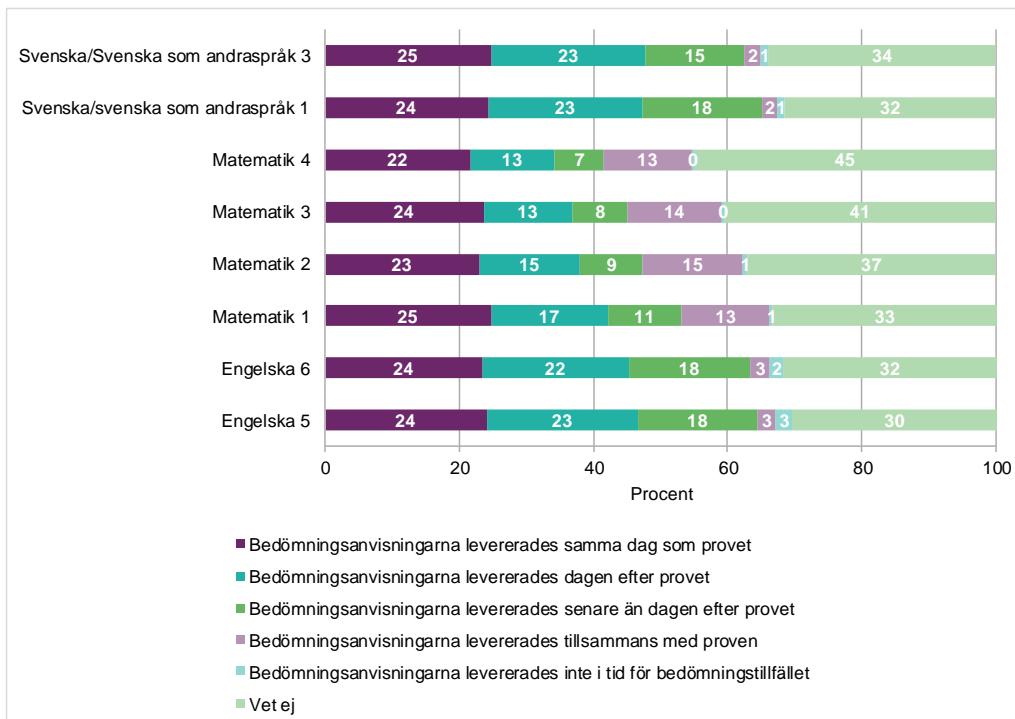
Omkring 43 procent av rektorerna som besvarade 2018 års enkätstudie uppgav att om bedömningsanvisningarna levererades *efter* genomfört prov, så skulle det bidra till att minska risken för spridning.

Från och med höstterminen 2018 skickas bedömningsanvisningarna för de flesta nationella proven ut separat efter provdagen. I diagram 13 och 14 kan vi se årskurs 9 och gymnasieskolans rektorers erfarenheter av hur utskicket av bedömningsanvisningar fungerade. Omkring hälften av rektorerna svarar att bedömningsanvisningarna levererades samma dag som provet eller dagen efter att provet genomfördes. Det är generellt få rektorer som svarar att bedömningsanvisningarna inte levererades i tid för bedömningstillfället. Det är en större andel av rektorer i gymnasieskolan som svarar att de inte vet när bedömningsanvisningarna levererades jämfört med rektorer med årskurs 9.

Diagram 13. Hur fungerade utskicket av bedömningsanvisningarna? Årskurs 9
 (n eng=1 086, n ma=1 082, n sv/sva=1 084, n no=1 081, n so=1 081)

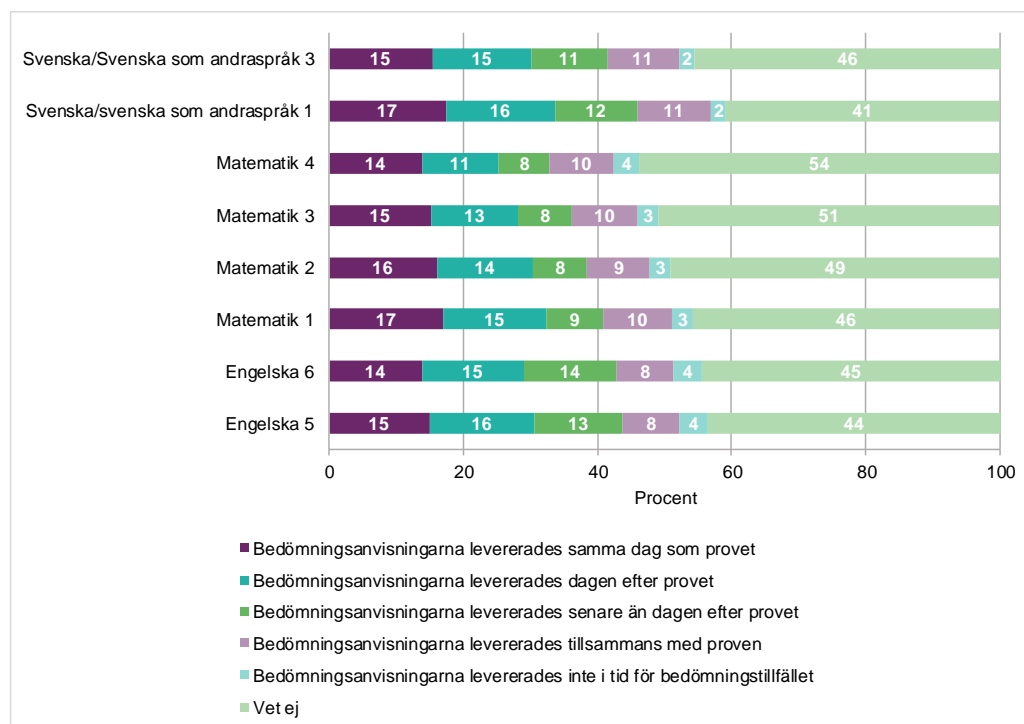

Diagram 14. Hur fungerade utskicket av bedömningsanvisningarna? Gymnasieskolor
 (n eng5=651, n eng 6=614, n ma1=649, n ma2=545, n ma3=513, n ma 4=471,
 n sv/sva 1=622, sv/sva 3=573)

I den kommunala vuxenutbildningen genomförs de nationella proven vid fler tillfällen under året än i gymnasieskolan och inte alltid på samma provdagar. I diagram 15 redovisas rektorer i den kommunala vuxenutbildningen och deras erfarenheter av utskicket av bedömningsanvisningar. Nära hälften av rektorerna har svarat *vet ej* på frågan om när bedömningsanvisningarna levererades till skolan.

Diagram 15. Hur fungerade utskicket av bedömningsanvisningarna? Komvux
(n eng5=167, n eng 6=166, n ma1=164, n ma2=161, n ma3=163, n ma 4=158,
n sv/sva 1=172, sv/sva 3=169)

Rektorerna inom alla skolformer har också fått möjlighet att kommentera utskicket av bedömningsanvisningar. Bland de som har svarat finns både rektorer som tycker det fungerade bra och är positiva till att bedömningsanvisningarna levereras efter provets genomförande, och rektorer som inte tycker det fungerade bra och är negativt inställda. Flera rektorer uppger att de inte vet när bedömningsanvisningarna levererades specifikt för respektive prov.

De rektorer som drabbats av sena leveranser beskriver att det orsakade problem som att planerade rättningsdagar fick ställas in då bedömningsanvisningarna inte fanns, eller att lärarna upplevde det som stressande att inte kunna påbörja bedömningen direkt efter avslutat prov.

En del rektorer uppger att bedömningsanvisningarna försenades på grund av problem med leveransen från PostNord, eller på grund av att leveransen skedde till huvudmannen centralt och att internposten dröjde.

Några rektorer skriver att deras lärare önskar separata leveranser av bedömningsanvisningarna för varje delprov för att kunna påbörja bedömningen

direkt efter varje genomfört delprov. Det finns också rektorer som skriver att de önskar digital leverans av bedömningsanvisningarna.

Erfarenheter av att skriva nationella prov på dator eller annan digital enhet

Sammanfattning

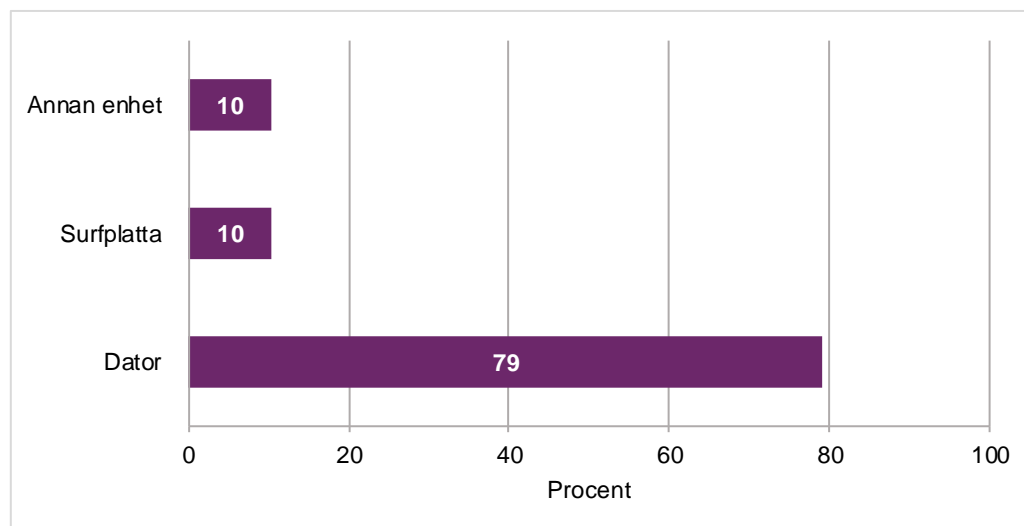
- Det vanligaste var att eleverna skrev uppsatserna i engelska och svenska/svenska som andraspråk på en dator.
- Fyra av fem rektorer uppger att eleverna skrev uppsatserna i ett digitalt provverktyg.
- Generellt har användandet av digitala provverktyg fungerat bra enligt rektorerna.

Vanligast att eleverna skrev uppsatserna på en dator

Nytt för de nationella proven läsåret 2018/19 är att uppsatserna i engelska och svenska/svenska som andraspråk i årskurs 9 och på gymnasial nivå ska skrivas på dator eller annan digital enhet. Elevlösningarna ska också avidentifieras.

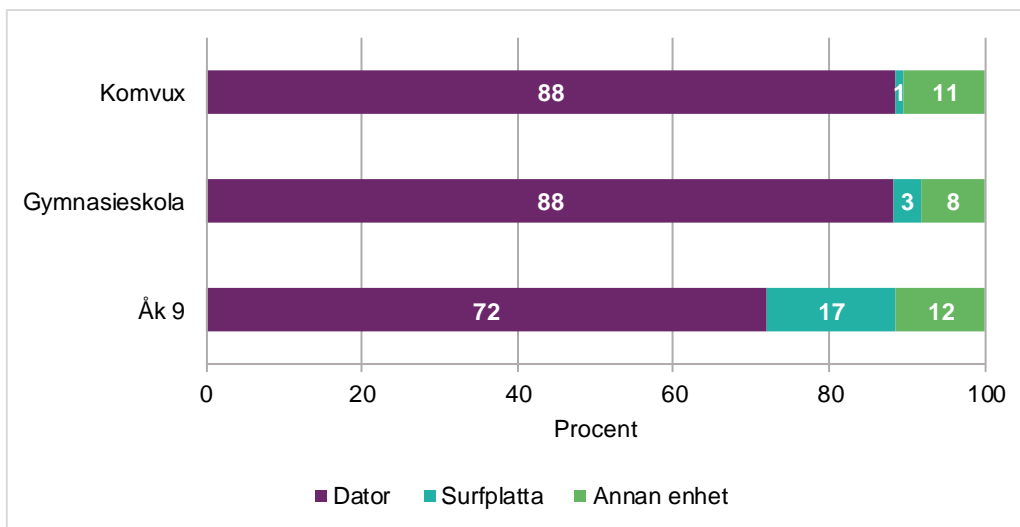
I diagram 16 kan vi se att rektorerna som har besvarat enkäten uppger att det vanligaste var att eleverna som genomförde nationella prov i engelska och svenska/svenska som andraspråk skrev uppsatserna på en dator.

Diagram 16. På vilken typ av digital enhet genomförde eleverna på din skolenhet uppsatssdelen i de nationella proven i engelska, svenska och svenska som andraspråk? (n=2 003)

I diagram 17 redovisas samma fråga som i diagram 16 men uppdelat på skolform. Där kan vi se att det finns vissa skillnader mellan skolformerna. Det är fler rektorer med årskurs 9 som uppger att deras elever genomförde uppsatserna på en surfplatta jämfört med rektorerna inom gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen.

Diagram 17. På vilken typ av digital enhet genomförde eleverna på din skolenhet uppsatsdelen i de nationella proven i engelska, svenska och svenska som andraspråk? (n åk9=1 106, n gy=707, n komvux=190)

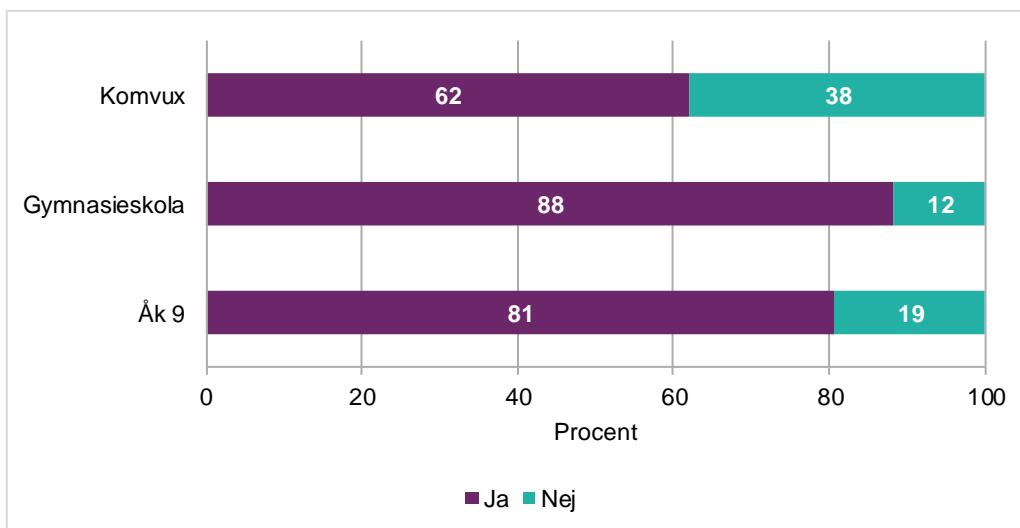
De rektorer som har valt svarsalternativet *annan enhet* uppger i de flesta fall att eleverna har använt en Chromebook. Övriga svar är exempelvis specifika märken på surfplattor, att eleverna skrivit på papper eller att flera typer av enheter användes.

Av dem som uppger att eleverna genomförde uppsatserna på surfplatta har närmare 75 procent svarat att eleverna hade tillgång till ett externt tangentbord. Av dem svarar också omkring hälften (54 procent) att de har behövt köpa in externa tangentbord för att genomföra de nationella proven.

Fyra av fem använde ett digitalt provverktyg vid genomförandet

Det finns ännu inte någon nationell digital tjänst som skolenheterna kan använda för att genomföra uppsatserna i engelska och svenska/svenska som andraspråk, men de kan välja att använda något av de digitala provverktyg som finns på marknaden. Digitala provverktyg har ofta en funktionalitet för automatisk avidentifiering.⁶ Ungefär fyra av fem rektorer svarar att skolenheten använde ett digitalt provverktyg för att genomföra uppsatsdelarna i de nationella proven. Som vi kan se i diagram 18 skiljer sig svaren något åt mellan skolformerna. Det är vanligast att använda digitala provverktyg inom gymnasieskolan och mindre vanligt inom den kommunala vuxenutbildningen.

Diagram 18. Använde din skolenhet ett digitalt provverktyg för att genomföra uppsatsdelarna i de nationella proven i engelska, svenska och svenska som andraspråk? (n åk9=1 106, n gy=707, n komvux=190)

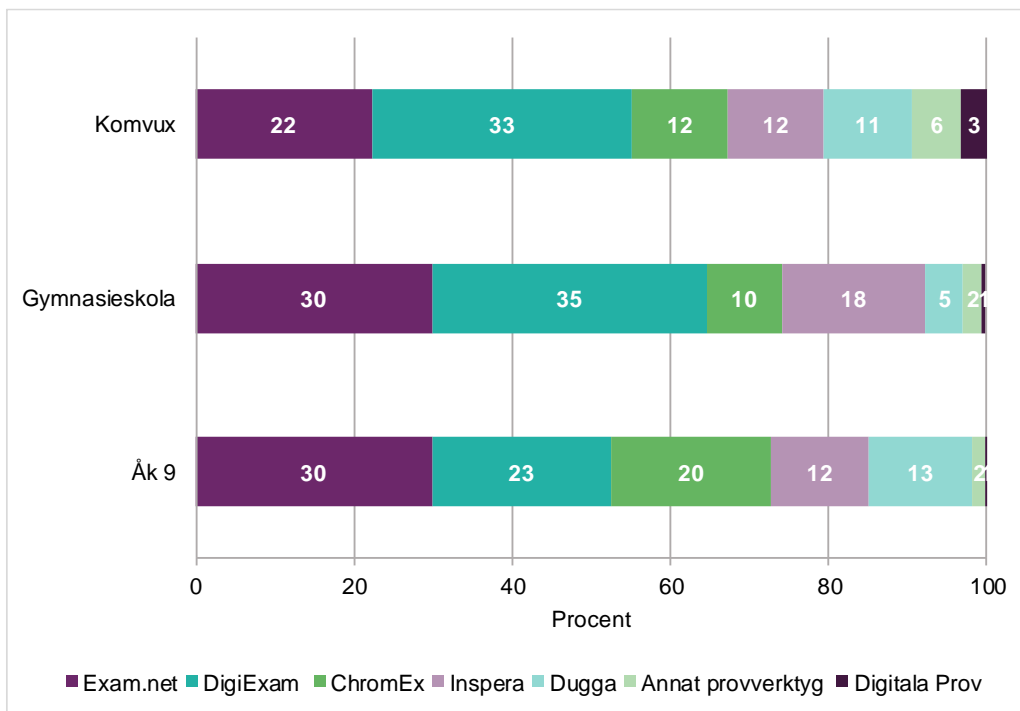
---

⁶ Skolverket.se (2019). *Genomföra och bedöma nationella prov i grundskolan*.
<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/nationella-prov-i-grundskolan/genomfora-och-bedoma-prov-i-grundskolan> Hämtad 2019-08-28.

I diagram 19 kan vi se fördelningen mellan de olika provverktygen och skolform. De vanligaste provverktygen är Exam.net och DigiExam. I årskurs 9 är det också vanligt att använda ChromEx.

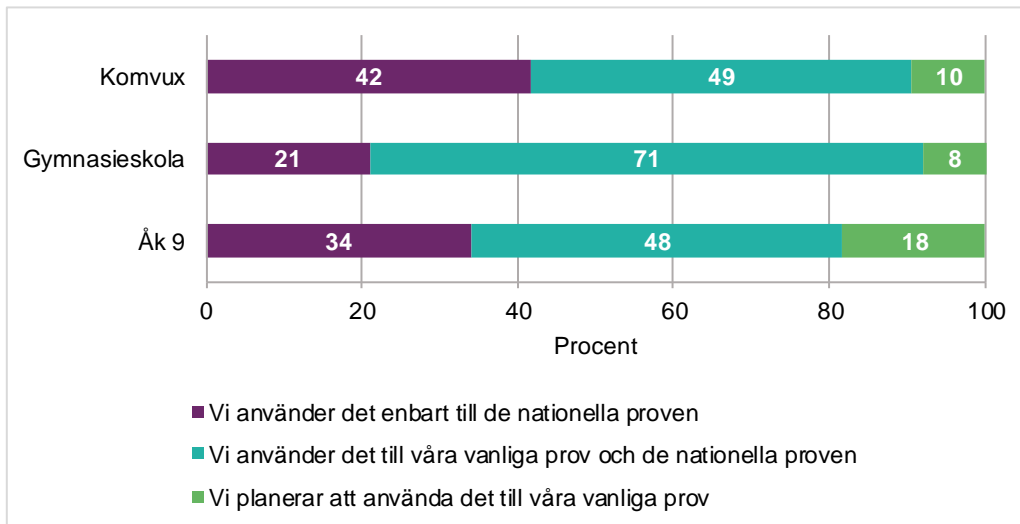
Diagram 19. Vilket digitalt provverktyg använde ni på din skolenhet för uppsatsdelarna i de nationella proven? (n åk9=888, n gy=619, n komvux=116)

De som har svarat *annat provverktyg* uppger att det kan vara Safe Exam Browser, skrivning.se, Provvakt, Provkiosk (på Chromebook) och Klassrum.

I diagram 20 kan vi se att det är vanligt att använda det digitala provverktyget till skolenheternas vanliga prov. Rektorer i gymnasieskolan svarade i större utsträckning än sina kollegor med årskurs 9 eller inom den kommunala vuxenutbildningen att de använder provverktyget till andra prov än de nationella proven.

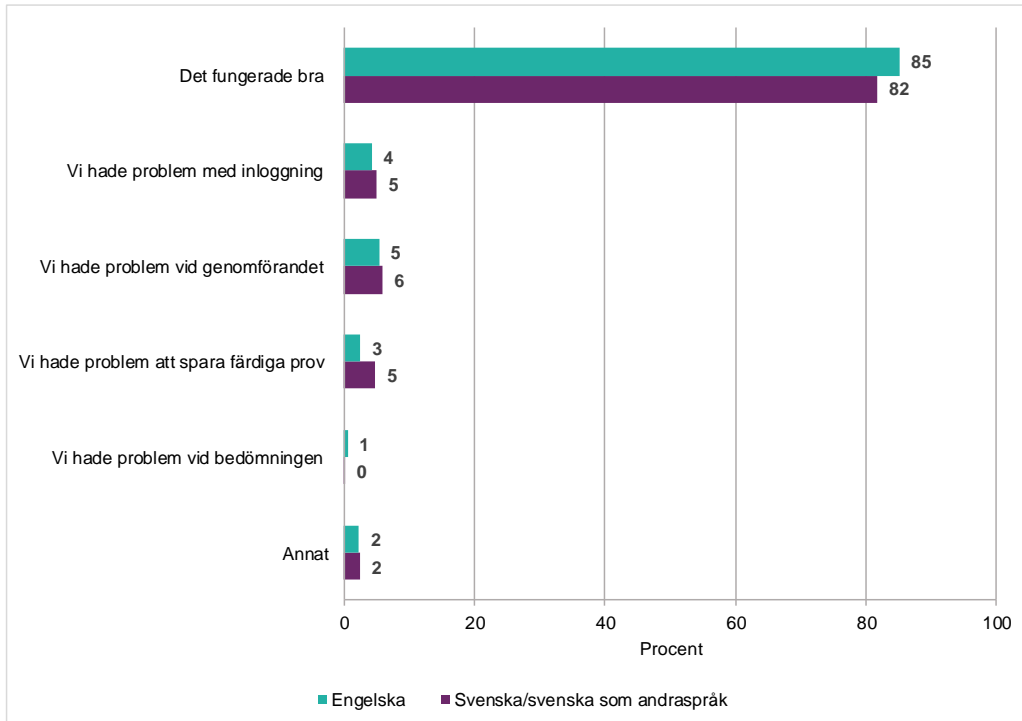
Diagram 20. Hur använder ni det digitala provverktyget? (n åk9=887, n gy=620, n komvux=115)

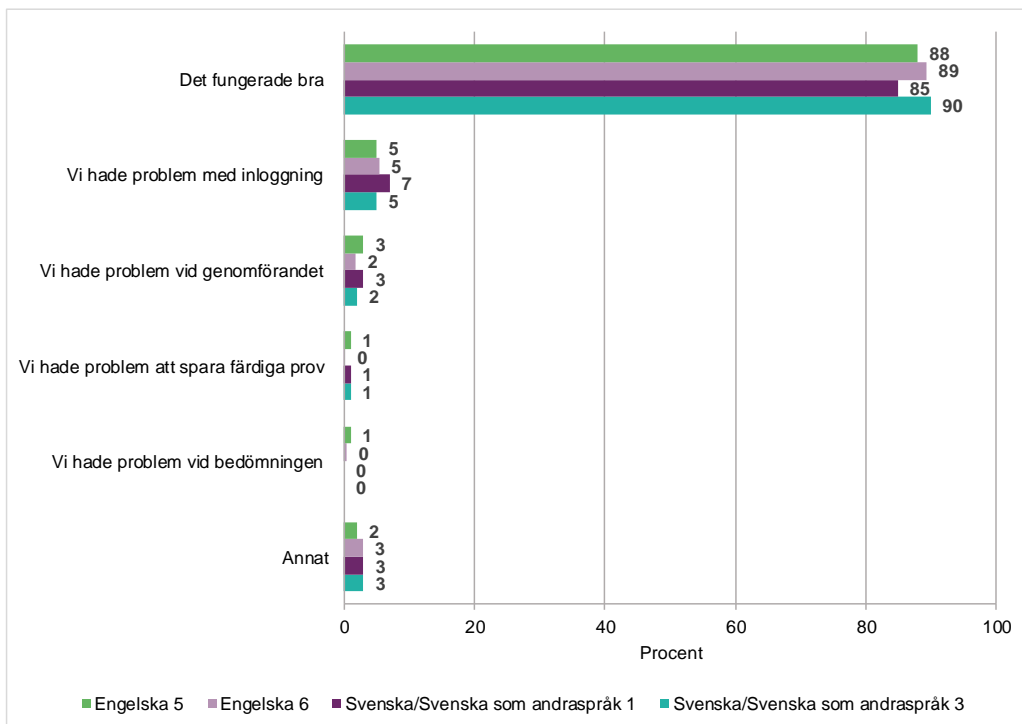
Rektorer svarar att det fungerade bra att använda ett digitalt provverktyg

Generellt har användandet av digitala provverktyg fungerat bra enligt rektorerna. De vanligaste problemen med de digitala provverktygen uppstår i samband med inloggning och genomförande. I diagram 21, 22 och 23 finns rektorernas uppfattning om hur det fungerade att använda det digitala provverktyget för uppsatserna i engelska och svenska/svenska som andraspråk för respektive skolform.

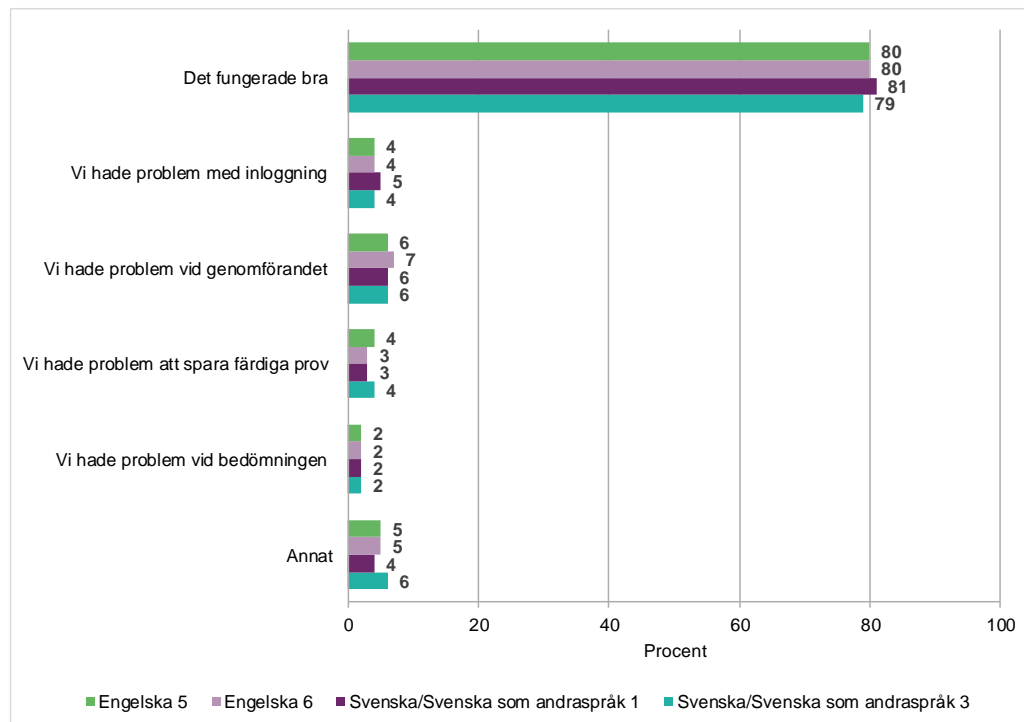
Diagram 21. Hur fungerade det att genomföra uppsatserna i engelska, svenska och svenska som andraspråk i ett digitalt provverktyg? Årskurs 9 (n eng=880, n Sv/sva=877)

Diagram 22. Hur fungerade det att genomföra uppsatserna i engelska, svenska och svenska som andraspråk i ett digitalt provverktyg? Gymnasieskolor (n eng 5=577, n eng 6=557, n Sv/sva 1=577, n sv/sva 3=532)

Diagram 23. Hur fungerade det att genomföra uppsatserna i engelska, svenska och svenska som andraspråk i ett digitalt provverktyg? Komvux (n eng 5=111, n eng 6=107, n Sv/sva 1=112, n sv/sva 3=109)

Oavsett skolform så svarar åtta av tio rektorer att genomförandet i ett digitalt provverktyg fungerade bra. Det är ett liknande mönster sett över ämnen.

Eftersom de flesta rektorer svarar att genomförandet fungerade bra, är det svårt att dra slutsatser om problem kopplat till de olika provverktygen då antalet svaranden inom varje kategori är litet.

De som inte använde ett digitalt provverktyg

Det finns i dag inte något krav på att skolenheterna ska använda ett digitalt provverktyg för att genomföra uppsatserna i engelska och svenska/svenska som andraspråk. Ungefär en av fem rektorer svarar att de *inte* använde ett digitalt provverktyg vid genomförandet. Dessa rektorer beskriver att eleverna skrev uppsatserna på en dator eller surfplatta utan internet och stavningskontroll. För att anonymisera elevernas uppsatser användes olika metoder.

Några rektorer svarar att de ser fram emot Skolverkets lösning eller provverktyg för digitala prov eftersom den nuvarande hanteringen inte är optimal.

Skolenheters förberedelser inför digitala nationella prov

Här redovisas svaren på de frågor som handlar om skolenheters förberedelser inför digitala nationella prov.

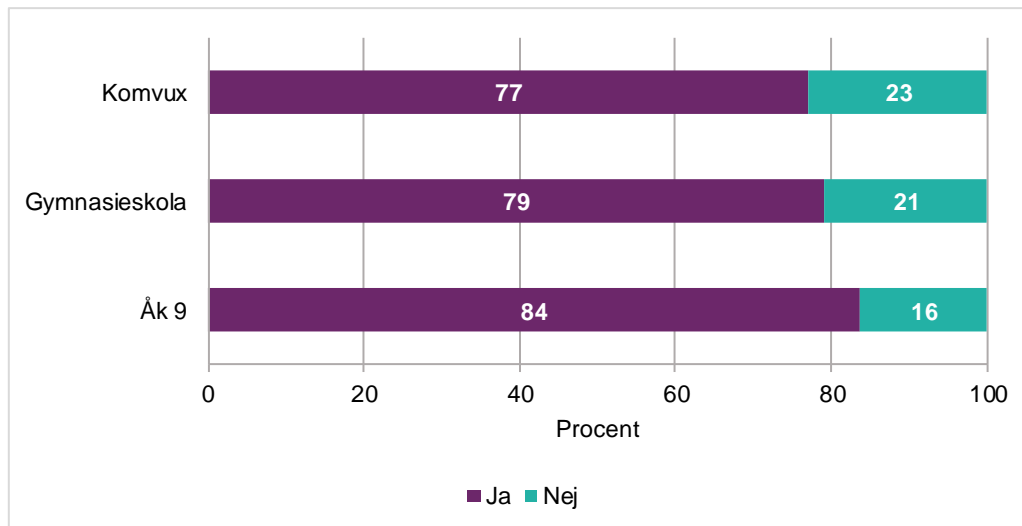
Sammanfattning

- Fyra av fem rektorer säger att de tagit del av Skolverkets information om tekniska förberedelser inför digitala nationella prov.
- De flesta rektorer som besvarat enkäten uppger att de har skoladministrativa system och digitala elev- och personalregister.
- Få rektorer uppger att de är anslutna till en identitetsfederation och majoriteten svarar att de inte vet om de är anslutna.

Fyra av fem rektorer har tagit del av informationen om tekniska förberedelser

Under våren 2019 har Skolverket informerat om de tekniska förberedelser som krävs för att skolenheter ska kunna genomföra digitala nationella prov. Ungefär 80 procent av rektorerna svarar att de tagit del av informationen på skolverket.se.

Diagram 24. Har du tagit del av Skolverkets information om tekniska förberedelser inför digitaliseringen av de nationella proven? (n åk 9=1 098, n gy=705, n komvux=188)

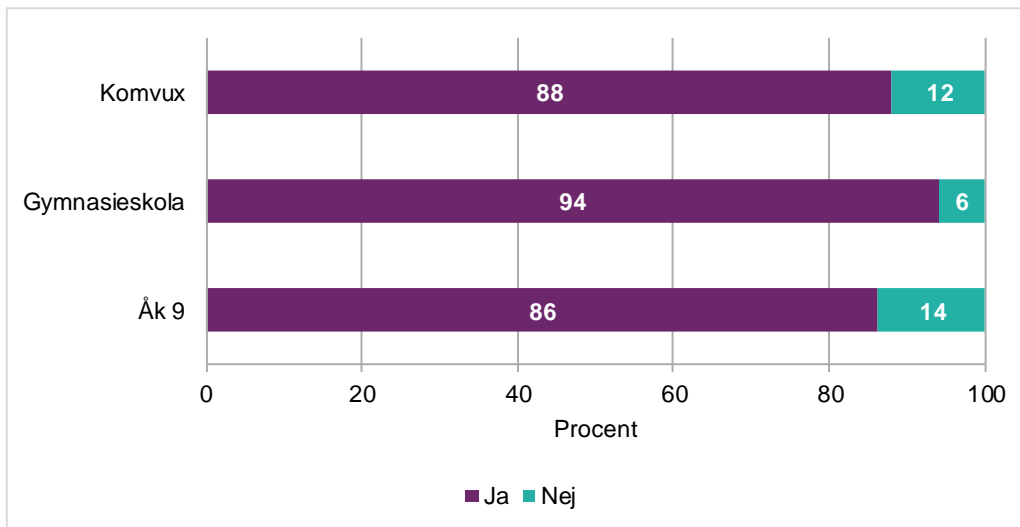

Det är inte så stora skillnader mellan skolformerna men det är något vanligare att rektorer med årskurs 9 svarat att de tagit del av informationen jämfört med rektorer inom gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen. För gymnasieskolan och årskurs 9 är det framförallt rektorer på skolenheter med kommunal huvudman som svarar att de *inte* har tagit del av informationen.

Många skolenheter har skoladministrativa system

Nio av tio rektorer som besvarat enkäten uppger att de på sin skolenhet har ett digitalt skoladministrativt system.⁷ Uppdelat på skolform kan vi i diagram 25 se att det är fler rektorer med ansvar för gymnasieskolan som uppger att de har ett digitalt skoladministrativt system jämfört med rektorer med årskurs 9 och i den kommunala vuxenutbildningen.

Diagram 25. Har din skolenhet ett digitalt skoladministrativt system? (n åk9=1 097, n gy=703, n komvux=185)

Sett över alla redovisade skolformer är det 214 rektorer (vilket motsvarar 10 procent) som svarar att de *inte* har ett skoladministrativt system.

Uppdelat på skolform är det 150 skolenheter med årskurs 9, 42 skolenheter med gymnasieskola och 22 skolenheter inom den kommunala vuxenutbildningen. Av dessa skolenheter med årskurs 9 eller gymnasieskola har 89 enskild huvudman och 93 kommunal huvudman.⁸ De 214 skolenheterna är spridda i flera kommuner och storstadskommunerna finns representerade.

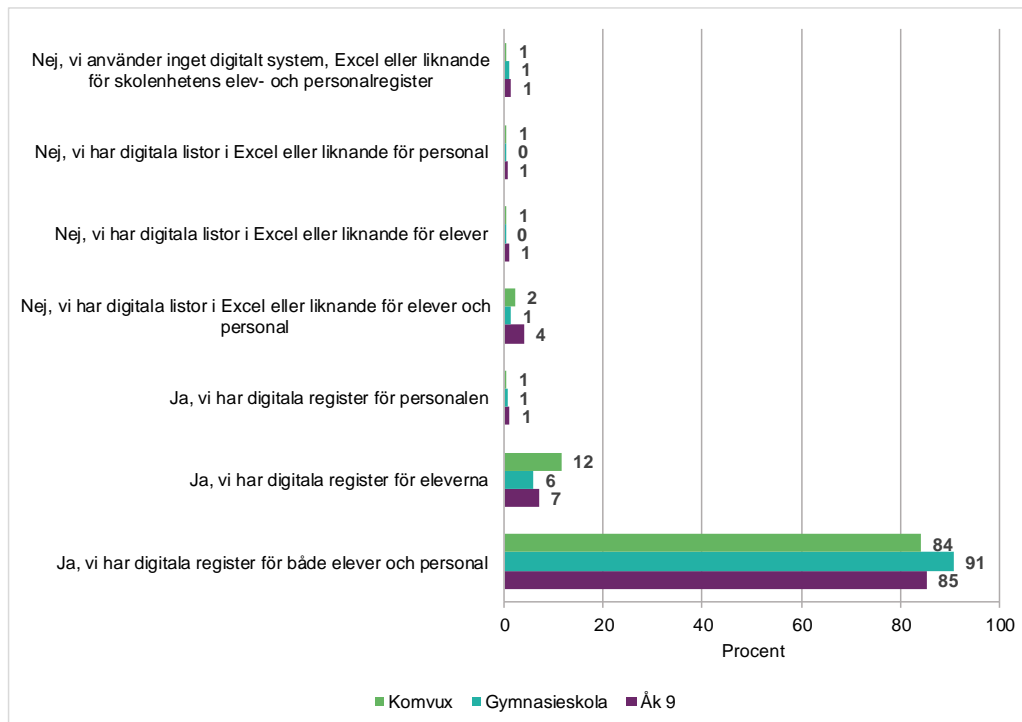
⁷ Med digitalt skoladministrativt system menar vi ett system där det är möjligt att se verksamhetens uppbyggnad som skolform, enhet, skolenhet, avdelning, klass, grupp samt elev. Systemet hanterar uppgifter för verksamheten så som koder, perioder, program, ämnen, kurser, utbildningsplaner, programplaner samt timplaner.

⁸ För 10 skolenheter finns ingen uppgift om huvudman, alternativt uppgift om annan huvudman än kommunal eller enskild.

Många skolenheter har digitala elev- och personalregister

Av de rektorer som har besvarat enkäten uppger 87 procent att de har digitala register för *både* elever och personal.⁹

Diagram 26. Har din skolenhet digitala elev- och/eller personalregister? (n åk9=1 106, n gy=707, n komvux=190)

Totalt svarar 5 procent av rektorerna att de *inte* har digitala elev- och personalregister (alltså att de har digitala listor över sina elever och/eller sin personal eller att de inte har något digitalt system alls). Dessa 5 procent motsvarar 100 rektorer och finns i alla skolformer. Det är framförallt grundskolenheter med enskild huvudman som *inte* har digitala register för elever och/eller personal.¹⁰ De 100 skolenheterna är spridda i flera kommuner och storstadskommunerna finns representerade.

Omkring 60 av de 100 rektorerna har också svarat att de inte heller har ett digitalt skoladministrativt system. Det är tänkbart att rektorerna svarar att de *inte* har

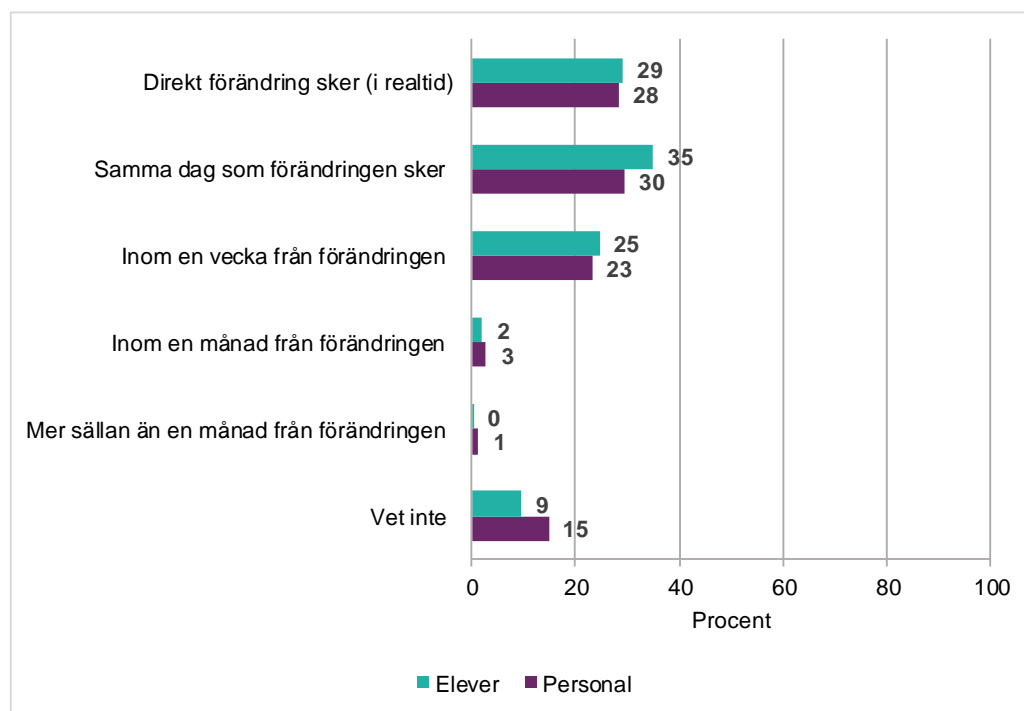
⁹ Med digitalt register menar vi ett register i ett digitalt system som till exempel Procapita, IST och Vklass.

¹⁰ Uppdelat på skolform är det 74 skolenheter med årskurs 9, 19 skolenheter med gymnasieskola och 7 skolenheter inom den kommunala vuxenutbildningen. Av dessa skolenheter med årskurs 9 eller gymnasieskola har 67 enskild huvudman och 20 kommunal huvudman. För 6 skolenheter finns ingen uppgift om huvudman eller uppgift om annan huvudman än kommunal eller enskild.

digitala register på grund av att det är huvudmannen som ansvarar för registret, men det framgår inte av enkätsvaren.

För att inloggningshanteringen till kommande digitala nationella prov ska få aktuella data behöver de digitala registren uppdateras löpande.¹¹ De som har digitala register uppger att deras register uppdateras i realtid, eller samma dag som förändringen sker, i knappt två tredjedelar av fallen (58 procent respektive 64 procent). Knappt en fjärdedel av registerna uppdateras inom en vecka från det att förändringen skett.

Diagram 27. Hur ofta uppdateras informationen om personal och elever i ert digitala register? (n information om personal=1 753, n information om elever=1 864)

---

¹¹ Skolverket.se (2019). *Tekniska förutsättningar för skolorna att kunna genomföra digitala nationella prov.* <https://www.skolverket.se/om-oss/var-verksamhet/skolverkets-prioriterade-omraden/digitalisering/digitala-nationella-prov/tekniska-forutsattningar-for-skolorna-att-kunna-genomfora-digitala-nationella-prov>. Hämtad 2019-08-23.

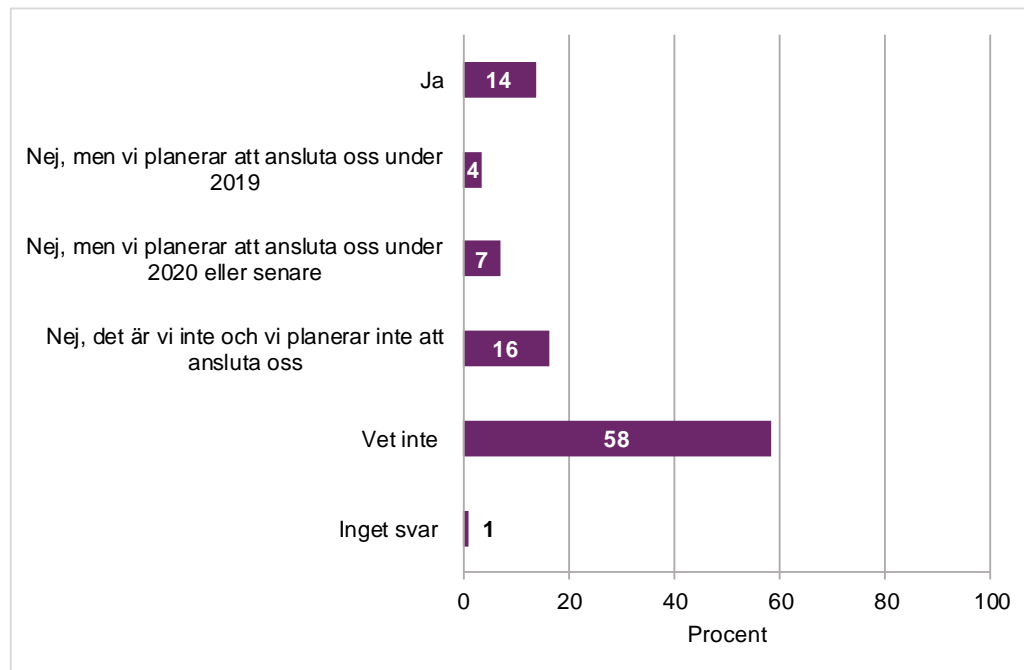

Över hälften av rektorerna känner inte till om de är anslutna till en identitetsfederation

De digitala nationella proven kommer att genomföras via en provtjänst som Skolverket tar fram och tillhandahåller. För att möjliggöra en säker inloggning till provtjänsten behöver alla deltagande skolenheter vara anslutna till en identitetsfederation. En identitetsfederation är en teknisk lösning som säkerställer att personen som loggar in till provtjänsten kommer från en betrodd användarorganisation.¹²

En majoritet av rektorerna som har besvarat enkäten svarar att de inte vet om de är anslutna till en identitetsfederation.¹³ Vi kan se att var fjärde rektor har svarat att de är anslutna eller planerar att ansluta sig till en identitetsfederation. Vi kan också se att 16 procent av rektorerna uppger att de inte är anslutna och att de inte heller planerar att ansluta sig till en identitetsfederation.

Diagram 28. Är din skolenhet ansluten till en identitetsfederation? (n=2 003)

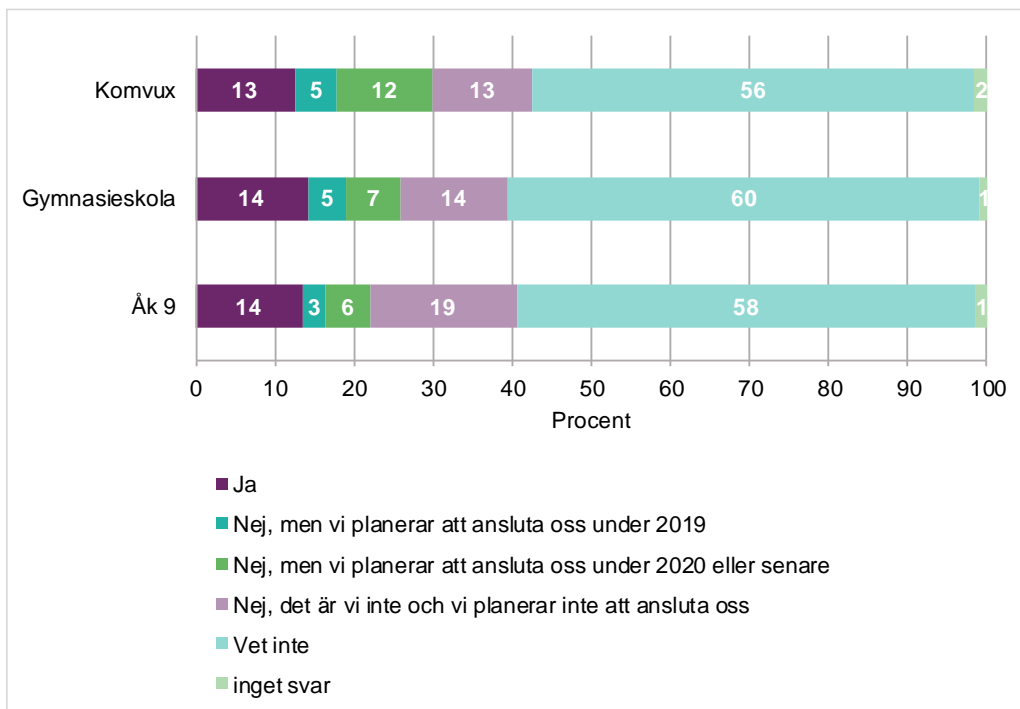

¹² Skolverket.se (2019). *Tekniska förutsättningar för skolorna att kunna genomföra digitala nationella prov*. <https://www.skolverket.se/om-oss/var-verksamhet/skolverkets-prioriterade-omraden/digitalisering/digitala-nationella-prov/tekniska-forutsattningar-for-skolorna-att-kunna-genomfora-digitala-nationella-prov>. Hämtad 2019-08-20.

¹³ I enkätfrågan förklarades inte begreppet *identitetsfederation* närmare. Begreppet exemplifierades med *Skolfederation*.

I diagram 29 kan vi se samma fråga som i diagram 28 men med svaren uppdelade efter skolform. Mönstret, med få anslutna och många *vet inte*-svar, gäller för alla skolformerna.

Diagram 29. Är din skolenhet ansluten till en identitetsfederation? (n åk9=1 106, n gy=707, n komvux=190)

Den stora andel rektorer som svarar *vet inte* kan möjligen tyda på att det är på huvudmannanivå som beslut om skolfederation tas, detta framgår dock inte i enkätsvaren.